

Varför bidrag till idrottsföreningar?

En komparativ fallstudie av bidragspolicyn i tre kommuner

Abstract

Denna uppsats gör ett försök att skildra hur tre kommuner förhåller sig till idrottsföreningars roll i det kommunala livet. Uppsatsen behandlar de förväntningar som de kommunala bidragen väntas generera för samhället, genom att sätta fokuset på den bakomliggande policyn. Vidare försöker uppsatsen utröna om det finns en gemensam syn på föreningarnas funktion i kommunerna.

Detta görs utifrån en teori om hur idrottsföreningar vinner sin legitimitet till offentliga resurser.

Studien har innefattat en komparation av tre kommuner, Lund, Landskrona och Staffanstorps. I vardera kommun har även tre innebandyföreningars syn på sin roll undersökts.

Nyckelord: Ideella organisationer, idrottsföreningar, kommun, bidrag, demokratisk fostran.

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Syfte och frågeställning	3
1.2	”Att vinkla, är att förstå”	4
1.3	Metod, material och författarens eklut	6
1.4	Begreppslig avgränsning	9
1.5	Dispositionen	10
2	Bakgrund	11
2.1	Den tredje utbildningen	11
2.2	Kultur- och fritidsförvaltningen och idrottsföreningarna	13
2.3	Föreningsstöd och krav	14
2.4	Villkor för föreningsbidrag samt en analys av de kommunala målen	14
3	Komparativ analys	17
3.1	Den förväntade funktionen	17
3.2	Föreningars värderingar	18
3.3	Kommunens syn på värdet av idrott	20
4	Slutdiskussion	23
4.1	Förslag till vidare forskning	25
	Referenser	27
	Bilaga 1	29
	Bilaga 2	31

1 Inledning

Landskrona fredagen den 6/5: Ljudet från klampande skor på parkettgolvet ekar i sporthallen. Vattenflaskor ligger utslängda kring spelarbänken där en tränare lutar sig över och instruerar en spelare. På planen har en smärre incident utlöst meningsskiljeaktigheter mellan två spelare och det gestikuleras med händerna. Plötsligt blåser domaren i pipan och matchen är slut. I ena laget byts gesterna ut till firande händer i luften medan det andra laget drar sig tillbaka mot spelarbänken med hängande huvuden. Kanske representerar detta just idrottens oföränderliga karaktär - tävlan. En vinnare och en förlorare. Denna match mellan flickor födda 95 möjliggörs till stor del av kommunala bidrag. Men vem är just vinnaren och vem är förloraren när skattepengarna finansierar dessa idrottsföreningar, för en till synes oskyldig lek? Med en allt mer ansträngd kommunal ekonomi och sinande skattebaser, har ord som nerskärning och nedläggning blivit vardag. Kommunerna vänder och vrider på vartenda öre. Kanske nu mer än någonsin blir det befogat att ställa sig frågan: Varför ger kommunerna idrottsföreningar bidrag?

1.1 Syfte och frågeställning

Som här ovan konkret nedteknats är uppsatsens huvudsakliga mål att studera och belysa den policy och bakomliggande tankemässiga banan om varför kommuner ger bidrag till idrottsföreningar.

Uppsatsen ger sig dock inte ut för att vara någon ”manual” där det primära målet är att hitta en slutgiltig ”förklaring” på bidragstanken. Detta hade varit rent för omfattande. Alltså har inte arbetsgången varit att finna den ”konkreta förklaringen”. Snarare har arbetsgången varit att ”tolka” och ”förstå” de bakomliggande tankemässiga banorna. På ett mer konkret plan kan man säga att syftet är att finna synen på bidragens funktion för samhället.

Hur finner man då denna syn på bidragen? Det uppenbara är att studera kommunerna. Dock ter det sig inte vara möjligt att bara se det utifrån kommunernas syn på bidragens funktion i samhället. Man måste också se på hur idrottsföreningarna ser på sin roll. Man måste alltså först dra upp ridån för att tolka kommunernas syn på bidragen och sedan sätta strålkastaren på idrottsföreningarnas och deras syn på bidragen.

Studien omfattar en komparation av tre kommuner, Lunds, Landskronas och Staffanstorps tankar om bidragen. I vardera kommunen har också en idrottsförening undersökts, detta i form av innebandyklubbar.

För att inte ge en missvisande bild av hur studien sett ut i avseende analys av bidragen, bör det nämnas att till skillnad från ett vardagligt språk då bidrag ofta har en ekonomisk klang har undersökningen inte haft ett kvantitativt syfte och

därmed inte gått in och studerat budgetar, årsredovisningar utan jag har nöjt mig med att se till verksamhetsmål och -syften. Undersökningen koncentrerar sig endast på de kommunala bidragen till föreningarna och jag inkluderar alltså inte statens eller landstingens bidrag.

För att återknyta till min utgångsfråga: ”varför ger kommunerna bidrag till föreningar”? Min frågeställning lyder på följande sätt:

- Vilka mervärden tror kommunerna att idrottsföreningarna kan tillföra samhället?
- Speglar idrottsföreningars värderingar samhällets?
- Vad gör idrottsföreningarna så starka i kommunen?

1.2 ”Att vinkla, är att förstå”

Varför ger kommunerna bidrag till idrottsföreningarna? Denna fråga är för omfattande att besvara med hjälp av bara en teori eller av en tes. Istället krävs det att man ser på frågan ur en annan vinkel. Därför väljer författaren av denna uppsats att prova sig fram genom att se ur två olika infallsvinklar och därmed ”testa sig fram” till en vinkling som stämmer bäst in på den övergripande problemformuleringen.

Min första vinkling bygger på att för att få en mer ackurat bild om bidragen måste man utgå från att kommunen har ett antagande om föreningslivets funktion för samhället. För att kunna använda sig av detta antagande och få ett svar, måste man ”ställa den rätta frågan”. Alltså, för att genom detta antagande få fram ett svar måste man vända på frågan och omformulera den till: ”vad tros vara bra med ett frivilligt deltagande i idrottsföreningar?”. Genom att vinkla frågan på detta sätt menar jag att problemet blir mer hanterligt och det kommer synliggöra hur företrädarna i kommunen ser på bidragens funktion. Som den observante läsaren lägger märke till, skjuter man fokuset från idrottsföreningen till den antagna effekten den har på medlemmen.

Utifrån denna infallsvinkel där man väljer att sätta fokus på det frivilliga deltagandets funktion på själva medlemmen finns det en riklig flora av perspektiv att använda sig av. Jag tänker här redovisa några av de tankemässiga banorna.

Vad tros då vara bra med ett frivilligt deltagande i föreningar? Här är valet av perspektiv som man väljer att utgå ifrån viktigt, då det i sin tur kommer att lyfta fram den aspekt man då väljer synliggöra av det frivilliga deltagandet. Dock torde det inte vara något tvivel om att den allmängiltiga synen på frivilligt deltagande och engagemang i Skandinavien har en positiv klang. Ett starkt frivilligt deltagande i föreningar kan ofta sägas vara synonymt med en välfungerande demokrati, kultur och dess befastande (Gundelach och Torpe, 1997:47). Om man ser det utifrån ett kommunalt perspektiv ter det sig vara troligt att de ser på det frivilliga deltagandets positiva betydelse från två perspektiv. Det första är ett ekonomiskt, det som inte kommunen själv skulle kunna finansiera kan genom

frivilligt deltagandets arbetskraft komplettera hålet. Den andra är att man ser det frivilliga deltagandet som ett ”fostrande” och det är utifrån denna aspekt som jag kommer att fortsätta vinkla det.

Här kan man se det frivilliga deltagandet utifrån ett resursperspektiv. I Sverige, som nämndes ovan, har man sett frivilligt deltagande som en av ingredienserna i en fungerande demokrati. Denna utgångspunkt har Petersson m.fl. (1998). Man menar att föreningslivet skapar stabilitet i demokratin och får medborgarna att ta ansvar för de gemensamma angelägenheterna (Petersson m.fl., 1998:62). Vidare menar man att föreningarna har en fostrande funktion och fungerar som en demokratiskola där värderingar lärs ut och reproduceras. Man har ansett att föreningslivet skall ses som resurser där individerna kan påverka sin och andras situation i de demokratiska processerna. Nyckeln i detta perspektiv är att kolla vilka medborgare som står för engagemanget i föreningarna och vem som står utanför det (Petersson m.fl. 1998: 62ff).

Om man väljer att ”fördjupa sig” i denna vinkling och gå ett steg längre genom att ställa sig frågan: ”vad är det som är bra med medborgarengagemanget”? För att besvara denna fråga måste man koppla in det sociala kapitalet.

Att tala om socialt kapital som ett eget vedertaget begrepp går inte, då det är på många sätt mångfacetterat. Främst två framstående forskare förknippas med detta begrepp, Robert D. Putnam (1996) och James S. Coleman (1990). Jag nöjer mig här att endast nämna Coleman och istället koncentrera mig på Putnams sociala kapital.

I dennes forskning av Italiens regioner finner han att de regioner som har ett rikt och vitalt föreningsliv också har en mer effektiv och fungerande demokrati. Det är inte själva den frivilliga organisationens funktion som han lägger fokus på utan deltagandet i sig. Detta innebär att vilken sorts förening man talar om är av mindre betydelse, det kan vara fågelskådarklubb eller en fotbollsförening, och effekterna är detsamma (Putnam 1996: 7, 111ff). Putnam lyfter fram att medborgarandan stärks genom en effekt, det sociala kapitalet. Genom att engagera sig i föreningarna byggs ett socialt kapital upp med tillit, sociala normer vilket i sin tur resulterar och underlättar samarbete. Konsekvenserna blir en effektivare fungerande demokrati och en bättre ekonomi (Putnam 1996:121). Ett tecken på en stark medborgaranda, enligt Putnam, är att det ständigt uppstår nya föreningar där invånare är medlemmar i (Putnam 1996:220).

Sett utifrån den här uppsatsens syfte blir det sociala kapitalet intressant genom att lyfta fram tillhörigheten, vilka grupper är representerade i föreningarna och vilka blir underrepresenterade? Utifrån kommunens syn, ur detta perspektiv, vilja skapa en medborgaranda och tillhörighet i kommunen genom idrottsföreningarna. Detta här ovannämnda resonemang är förvisso intressant och i sin tur intressant att forska i. Men det är fortfarande inte riktigt vad jag letar efter.

Istället får jag ännu en gång pröva en annan infallsvinkel. Att istället för att se till vilken funktion idrottsföreningen har för medborgaren flyttas fokuset till kommunens förväntning på idrottsföreningen. Denna gång genom att ställa frågan: ”hur vinner idrottsföreningarna sin kommunala legitimitet”?

För att besvara denna fråga kan man kolla vad som legitimerar idrottsföreningarna i kommunen. Det resonemang som jag har valt att utgå från här är ursprungligen från Berg och Jonssons ”Strategisk ledning på politiska

marknader (1991)". Deras resonemang bygger på att budget-, bidrags- och avgiftskopplade organisationer inte överlever genom sina produkter eller tjänster utan genom sin legitimitet (Berg och Jonsson, 1991:8). Alltså, genom att vinna legitimitet från offentliga sektorn berättigas man resurser.

En vidareutveckling av denna tankebanan gör Per Olof Berg m.fl. i "Strategisk profilering och positionering av svensk idrott – ett resursperspektiv (1993)". Han menar här att idrotten vinner sin sociala legitimitet genom fyra kategorier, sin ideologi, sin storlek, sin folkrörelsekaraktär och som ett "politiskt instrument". Med ideologin menar man att idrotten har samma värderingar som samhället. Dessa värderingar kan ändras med tiden men speglar samhällets utveckling, från demokratisk fostran till dagens folkhälsoideal. Den andra, storleken, är att den i antalet utövare är stor kan då vara potentiella röstare ur ett politiskt perspektiv och att den är organiserad. Folkrörelsekaraktären innebär att grupperingar av idrottsföreningar t.ex. som Riksidrottsförbundet har en bred medlemsbas och ett starkt kontaktnät (Berg 1993:15). Det sista är att den fungera som ett "politiskt instrument" vilket innebär att politiker kan genomföra vissa mål som t.ex. att förbättra folkhälsan (Berg m.fl. 1993:33-34).

Jag finner denna infallsvinkel som mest adekvat för min problemformulering eftersom den är mer inriktad på bidragen samtidigt som man får med vad som tros vara bra med idrottsföreningar. Alltså är det utifrån dessa kategoriseringar som jag ämnar fånga upp och besvara min problemformulering. Alltså, för att klargöra vad vi nu har är formuleringen av grundproblemet "Varför ger kommunerna idrottsföreningarna bidrag?". Detta tänker jag besvara genom att ta reda på hur idrottsföreningarna vinner sin legitimitet i kommunen.

1.3 Metod, material och författarens eklut

Metodvalet för denna uppsats kommer först att diskuteras för att sedan gå över till materialet och slutligen författarens eklut.

Jag har valt att göra en komparativ fallstudie. Valet av metod kan härledas till tanken om att med jämförelser finna likheter och olikheter i politiska system. Med dessa jämförelser blir målen att sedan kunna dra slutsatser om hur politiska fenomen kopplas ihop (Denk 2002:7). Tanken är alltså att jämföra för att kunna dra slutsatser. Dock får min analys i en någon modest mening anses vara en relativt småskalig undersökning. Alltså får jag säga mig göra en kvalitativ studie.

Att analysera tre kommuner, som författaren gjort, kan knappast sägas generera resultat som går att generalisera utifrån. Däremot är min avsikt att fånga upp de för nuvarande aktuella tendenserna som går att åtskilja i kommunernas bidragssyften.

De tre i studien valda kommunerna är Lund, Landskrona och Staffanstorps. Med ett metodval som komparativ studie, inte minst fallstudie, är valet av fall extra kritiskt eftersom det begränsar analysens möjligheter att kunna dra slutsatser (Denk 2002:47). Därför har mina val av kommuner varit av extra vikt. Min urvalsmetod kan sägas ha skett genom intentionen att skapa en "representativ mönsterbild" av Sveriges kommuner. Jag har, lite djärvt kan tyckas, tagit mig den

kreativa friheten att skapa vad jag kallar ”tre bilder av hur kommuner avspeglas i det dagliga livet”. Jag menar att man i grova drag kan finna dessa tre bilder av samhället i varje del av Sverige. Dessa bilder är den positiva, den negativa och den osynliga. Bilderna i sig bygger inte på någon sätt på någon vetenskapligt förankrad bas utan ska helt ses som ett sätt för författaren att på ett klargörande sätt dela in kommunerna.

Den positiva bilden representeras i denna studie av Lunds kommun. Man kan okontroversiellt påstå att Lund associeras som akademikerstaden med ganska obemärkt kriminalitet. Idrottsmässigt får man anse att kommunen har tämligen stor bredd av idrottsföreningar men saknar en större publikdragande sport.

Den negativa bilden, har jag låtit Landskrona få representera. Detta grundas på att denna kommuns attribut, i ett åtminstone massmedialt perspektiv så tillika det vardagliga språk, ofta framställts i dålig dager. Uppmärksamheten har legat på att kommunen brottats med en ganska stor kriminalitet. Ur ett föreningsperspektiv blir idrotten intressant genom dess enorma särställning i kommunen inte minst genom fotbollslaget Landskrona Bois.

Den osynliga bilden har jag låtit Staffanstorps kommun representera. Med denna bild menar jag att det är ett litet och för stora delar av landet ganska anonymt samhälle. Man vare sig tillhör de positiva eller de negativa bilderna. Bilden av Staffanstorps kommun är en liten kommun som skulle kunna beskrivas med att ha en hembygdsmiljö och får därför beskriva det ”lilla samhället”. Idrottsligt kan man tänka sig ett föreningsliv som främst har de större sporterna.

Jag tror mig vara ganska säker på att de bilder som jag låter kommunerna representera i en allmän uppfattning föga kan påstås vara kontroversiell, möjligtvis diskutabel, men det är kritik jag beredd att ta.

Ett medvetet val som jag har gjort är att välja bort en ”storstads kommun” som till exempel Malmö. Anledningen till detta bortval är att Malmö, som många andra storstäder, har delats upp små geografiska områden där man delat upp olika sektorsövergripande nämnder som tar ansvar för områdets mjuka verksamhet som kultur och fritid (Svenska kommunförbundet 2003:10). Så enligt mitt synsätt blir en stor stad som Malmö indelad i filialer. Alltså borde man kunna applicera mina bilder på Malmö kommuns olika områden. Ta bara följande exempel: positiv bild Limhamn, negativ bild Rosengård och osynlig bild Hyllie.

Jag har valt att i varje kommun intervju en innebandyklubb. Detta kan tyckas märkligt då ingen av kommunerna går under epitetet ”innebandystad”, men denna handling är medvetet då jag i första hand ämnar se hur ungdomsverksamheten ter sig, inte det rent sportsliga. Alltså vilken typ av idrottsförening det är, är av mindre betydelse. De enda kraven är att de har en ungdomsverksamhet, att det skulle vara en lagidrott, fokuserar endast på en sport samt har dam och herrverksamhet.

När det gäller valet av att samla materialet har jag valt att använda mig främst av intervjuer, kommunala verksamhetsmål och föreningsinformation. I Kommunerna har jag tagit kontakt med nämnderna och förvaltningarna. De kommunala representanterna har jag nått genom att ta kontakt per telefon, förutom ordföranden i Lunds kommun som jag mailade. Målet har varit att klättra så högt upp på den hierarkiska stegen som möjligt och kontakta ordföranden i varje nämnd som har hand om idrotten, vilket jag får anses haft tämligen stor framgång med. Dock får man observera två fallgropar som kommer att påverka mitt resultat.

Den första är att två av kommunerna (Landskrona och Lund) är styrda av en koalition mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet medan Staffanstorps regeras av Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna. När man sedan jämför kan det uppstå frågor om hur detta påverkar resultatet. Det andra problemet handlar om kön. Två av de intervjuade politikerna var män (Lund och Staffanstorp) medan det i Landskrona var en kvinna. Hur detta har påverkat min forskning är alltid svårt att veta. Men eftersom dessa var de ordföranden som jag fick tag på fick göra ett avvägande och det är en risk som jag varit beredd att ta för att få intervjuer med ordföranden. Jag menar att jag har löst problemet genom att ställa frågor till de intervjuade om hur de uppfattar partifärgens påverkan och könets betydelse i frågan om visionen av bidraget. Resultatet har varit entydigt och alla indicier tyder på att påverkan varit minimal. Även frågor om kommunernas storlek skulle kunna kritiseras.

När jag tog kontakt med tjänstemännen på förvaltningarna var det samma tillvägagångssätt. Jag hade redan klart för mig vilken person som jag ville ha kontakt med. Anledningen av valet av att jag ville intervjua en tjänsteman är att de oftast har suttit på sin position eller varit anställd på en liknande position länge tillskillnad från en politiker som ofta kan väljas bort.

Även vid kontakten av idrottsföreningarna ringde jag upp personen som stod som kontaktperson och därmed var de också de som hade hand om bidragen.

Följande representanter har jag intervjuat:

Kommunens nämnd:

- Lund – Kultur och fritidsnämnden, Ordförande Claes Göran Jönsson (S)
- Landskrona – Fritid- och turistnämnden, Ordförande Gulli Mattsson (S)
- Staffanstorp – Kultur- och fritidsnämnden, Ordförande Johannes Mattisson (FP)

Förvaltningen:

- Lund – Kultur- och fritidsförvaltningen, Bidragsansvarig Holger Andersson
- Landskrona – Fritids- och turistförvaltningen, Föreningskonsulent Jonas Nilsson
- Staffanstorp – Kultur- och fritidsförvaltningen, Kultur och fritidschef Sven Åke Leinerud

Föreningsrepresentanter:

- Lund – IBF VB 97 – Kontaktperson, Nicklas Friberg
- Landskrona – Falcons – Kontaktperson, Petri Manu
- Staffanstorp – IK Stanstad – Kassör, Henrik Olsson

Materialet som jag har fått fram är främst genom intervjuer, som genomförts våren 2005. Jag har gjort personliga intervjuer med alla utom Nicklas Friberg, som jag intervjuar per telefon och skrev ner under samtals gång. De andra spelade jag in och det tog i snitt 30 minuter. Att arbeta utifrån intervjumaterial kan beskrivas som att arbeta utifrån ”att tolka och förstå” istället för att förklara

(Arfwedson och Ödman 1998: 5, 19). Det medför alltid en risk att tolka och den subjektiva bedömningen kan variera.

Jag har arbetat utifrån två kriterier i utformningen av mina frågor, styrning och frihet (Arfwedson och Ödman 1998: 54ff). Styrningen i intervjuerna har skett genom att jag låtit personerna ranka och utveckla ett visst alternativ. Sedan gavs det frågor där de fick mer frihet att utveckla resonemanget. Risken att arbete med denna metod är att min förförståelse kan speglas i frågorna och författaren vill bevisa eller falsifiera vissa teorier (Arfwedson och Ödman 1998: 10). Ett annat problem kan vara intervjueffekten.

Författarens eklut. Den problematik som författaren av denna uppsats har brottats med är tidsfristen och oerfarenheten av skrivande av uppsatser. Detta har naturligtvis satt sin prägel på innehållet och resultatet av uppsatsen och detta skall följaktligen problematiseras om hur detta ger utlopp i det fortskridandet av arbetet. Genom att måla upp vad man skulle kunna kalla ett minimiideal vill jag visa hur tillförlitligheten av arbetet hade ökat. I min undersökning som jag nämnt har jag bara intervjuat en person från nämnden, förvaltningen och idrottsföreningen. Något av minimikrav borde således vara två representanter av samma kön men av olika politiskfärg, mer än en person i förvaltningen och möjligtvis två klubbar i vardera kommunen. Alltså hade ett minimikrav på det dubbla antalet intervjuer (18 stycken). Detta hade enligt mig ökat tillförlitligheten i undersökningen. Tyvärr rymdes inte detta inom den väldigt begränsade tidsramen. Alltså har jag skurit bort vissa delar som annars hade varit intressanta. Därmed är läsaren nu medveten om begränsningarna i detta material.

1.4 Begreppslig avgränsning

För den fortsatta presentationen är det främst två begrepp som kräver en närmare precisering. Begreppen som måste definieras är ”ideell organisation” samt bidrag. Min ambition kan knappast påstås vara att hitta en definition som är precis vetenskaplig, snarare kan det sägas vara ett sätt att tydliggöra och gallra bort vad jag avser mig mena med föreningar.

För att definiera den ideell organisation har jag valt att använda mig av Wijkströms (2004) definition av idéburna och ideella organisationer. Han beskriver dem som ”[...] organisationer som startas, drivs, utvecklas och finansieras av engagerade människor [...]” (Wijkström m.fl. 2004:15).

I uppsatsen kommer dessa att omnämnas som idrottsföreningar eller föreningar.

När jag talar om bidrag är det endast de kommunala bidragen jag avser. Längre fram i texten kommer jag att göra en djupare indelning av vilka bidragsformer jag avser tala om.

1.5 Dispositionen

Följande kapitel har satt upp huvudtemat för studien – att undersöka de bakomliggande tankebanorna om varför man beviljar bidrag till idrottsföreningar. Den övergripande problemformuleringen som skall besvaras är ”Varför ger kommunerna bidrag till idrottsföreningar”?

Efter detta avslutade inledningskapitel följs uppsatsen av tre kapitel, bakgrund, komparativ analys och slutdiskussion. Bakgrund tar upp lite om idrottens position i samhället detta följs sedan av en redovisning av grundläggande fakta om kommunerna och föreningarna samt bidragspolicyn. Jag gör också en kortare analys av Lunds kommunala verksamhetsmål. Efter detta kapitel kommer den komparativa analysen där jag redovisar insamlade data och gör en jämförelse mellan kommunerna. I slutdiskussionen sätter jag in mina data i teorin och drar slutsatser utifrån detta.

2 Bakgrund

I det föregående kapitlet redogjordes för uppsatsens utgångspunkter i form av syftesbeskrivning samt de vetenskapliga grunder som det fortskridande arbetet med studien grundas på. I detta kapitel ges det en kort presentation av den frivilliga sektorn samt en positionering av fritidsrörelsen i den. Jag kommer också att föra en argumentation om hur idrottens roll i samhället håller på att förändras. Detta följs sedan av en kort beskrivning om hur kultur och fritid är organiserad i kommunerna och en kort presentation av föreningarna samt de olika krav som omger föreningsbidragen. Avsnittet avslutas med en kort analys av Lunds fullmäktigemål och ett nämndsmål.

2.1 Den tredje utbildningen

Positioneringen kommer här att genomföras genom att redogöra för hur den frivilliga sektorn ser ut i Sverige. En allmän syn, inte minst från ett internationellt håll, har varit att den frivilliga sektorn både varit liten och av mindre betydelse för en välfärdsstat som Sverige. Denna föreställning om den svenska frivilliga sektorn har kommit att ifrågasättas i studier av Tommy Lundström och Lars Svedberg (2003) samt Filip Wijkström (1996). Tvärtemot vad den internationella synen är påvisar resultaten i en komparativ studie att i ett jämförande av BNP, folkligt deltagande och i antalet medlemmar står sig Sverige starkt jämfört med Tyskland, Storbritannien och USA (Lundberg och Svedberg 2003:219-25). Det anmärkningsvärda i studien är att det som skiljer den svenska frivilliga sektorn mot de övriga ländernas är sammansättningen. Medan man i länder som Tyskland, Storbritannien och USA finner de frivilliga organisationernas huvudsakliga aktiviteter inom områden som social verksamhet är det i Sverige områdena kultur och fritid (t.ex. sport) som dominerar (ibid). Jag tänker inte gå närmare in i detalj och förklara varför sammansättningen ser ut som den gör, utan nöjer mig med att nämna att detta går att förklara utifrån historisk-kulturella teorier. Istället kommer jag nu att övergå till att diskutera idrottsföreningarnas roll i Sverige och deras utveckling. Detta genom att driva ett resonemang om hur synen på idrottens värderingar har och håller på att förändras i samhället.

Det är ingen överdrift att påstå att Sverige är ett starkt föreningsland då den vuxne svensken i snitt är medlem i 2,9 föreningar (Regeringskansliet, DS1997:36 s.12). Ända sedan 1800-talet, då grunden lades för idrotten i Sverige, har idrotten varit framgångsrik. Man har vunnit mark genom att idrotten har speglat de dominerande värderingarna i samhället. Från 1800-talets värderingar om att stärka fosterlandskänslan och därmed öka försvarsförmågan till dagens folkhälsoideal, har värderingarna varierat i takt med samhället (Engström 1988: 13ff). Detta har gjort att idrottsföreningarna setts som samhällsnyttiga och just denna förmåga att

utvecklas har gjort att föreningar i regel överlever längre än till exempel ett företag (Gundelach och Torpe 1997:51).

I Sverige har det talats om att föreningarna har en fostrande funktion och ses som ”demokratiskolor”. Man menar att man i föreningarna lär ut och reproducerar olika samhälleliga värderingar till ungdomarna.

Man brukar tala om tre typer av lärande:

”we receive three educations: one from our parents, another from our teachers, and a third from the world[...]” (Montesquieu i Harrop och Hague 2001:91).

Det här tredje lärandet kan man förmodligen, utan att överdriva, säga att idrotten, i avseende fostringsmiljö, står för i vårt samhälle (Engström 1988:145). Den uppfostran man menar att ungdomar får genom att vara medlem i en idrottsförening är bland annat att man lär sig följa regler, lyda tränaren och i lagsporter samarbeta med lagkamraterna (ibid). Tanken är att dessa beteendemönster sedan tas med ut i samhället. Denna funktion som ”fostrare” och denna gynnsamma position i fritidssektorn har länge varit ohotad men har alltmer kommit att ifrågasättas och debatten har varit om idrottens värderingar verkligen speglar samhällets.

”Hur kan någon tro att idrotten på något sätt tränar dess utövare i solidaritet och medkänsla? Hela idrottens natur är ju precis den motsatta” (Berg 1993:8).

Frågor om idrottens trovärdighet syns inte minst i media där dopning, stora pengar och fusk rymmer illa med idrottens position i samhället. Den förr så gynnsamma positionen på fritidsmarknaden kan hålla på att försvagas (Berg 1993:2). Man har också börjat ifrågasätta idrottsföreningarnas roll som ”demokratiska fostrare”. Man menar att det är skillnad mellan att ha aktiva och passiva medlemmar. Resonemanget här är att även om föreningen i sig har en intern demokratisk struktur behöver inte det generera att medlemmen i sig engagerar sig genom att ta ansvar i föreningens angelägenheter. Man menar att en medlem i en idrottsförening troligen inte intresserar sig för att vara med om att fatta beslut utan är där för att man vill idrotta (Gundelach och Torpe 1997: 53). Istället finns det andra typer av föreningar där medlemmen har ett större engagemang, till exempel studiecirkelarna. Till skillnad från idrotten, som till stor del har mest unga män som medlemmar, har studiecirkelarna en bredare medlemsbas, avsett åldersgrupper, och ett större engagemang som därmed stärker det sociala kapitalet mer än t.ex. en idrottsförening (Demokratiutredningen 1995:54-58).

En annan kritik som dykt upp gäller de ”blinda bidragen” till idrottsföreningarna. Man menar att kommunerna ger kravlösa och okritiska ekonomiska bidrag till idrottsföreningarna (Berg 1993:10). Detta resonemang stämmer väl in på Staffan Johanssons hypotes om de frivilliga organisationerna. Där är tanken att de frivilliga organisationerna som befinner sig nära välfärdsstatens kärnområden, t.ex. den sociala verksamheten, utsätts för en större homogeniseringspress än de frivilliga organisationerna som befinner sig på andra fält t.ex. kultur och fritid (Johansson 2003:216). Resonemanget jag vill driva här är att idrottsföreningarna på många sätt har en mer kravlös miljö än många andra av de frivilliga organisationerna. Dock kan man se en relativt ny utveckling där

kommuner kontrakterar ut och köper in olika servicetjänster. Detta i sig kan betyda att föreningarnas beroende av kommunen blir större och därmed förflyttas delar av makten från föreningarna och på så sätt försvinner en viss del av den demokratiska aspekten (Wijkström 1998:84).

Man kan till sist här nämna att den kanske yttersta indikatorn på att idrottens position i samhället håller på att förändras är att det folkliga stödet verkar minska. I Demokratiutredningen 1998 visade en medborgarundersökning att de frågor som uppfattades som mest överrepresenterade i den offentliga opinionen var frågor om idrott, fritid och ungdomslokaler (Demokratiutredningen 1998:103-108). Det material som redovisats här ger en bild av att idrottens roll i samhället håller på att omvärderas, i alla fall med avseende på värderingen att fritidsaktiviteter skulle vara särskilt gynnsamma som fostrare.

2.2 Kultur- och fritidsförvaltningen och idrottsföreningarna

Eftersom uppsatsen belyser föreningsbidragen tänker jag här endast kort redogöra för vilka övergripande ansvarsområden som kultur- och fritidsförvaltningen har. Jag kommer inte heller att göra någon djupare presentation av de valda idrottsföreningarna. Detta val görs inte på grund av att de valda idrottsföreningarna på något sätt är ”ointressanta”. Snarare har det varit, för min studie, mer relevant att lägga koncentrationen på bidragspolicyn i kommunerna och därmed välja bort någon djupare presentation.

Som nämndes tidigare har man i Landskrona en fritids- och turistförvaltningen men ansvarsområdet är detsamma när det gäller fritidsdelen. Jag väljer här att fokusera på fritidsdelen men kommer att kalla det kultur- och fritidsförvaltningen i texten.

Kultur- och fritidsförvaltningen innehar flera olika ansvarsområden i kommunen, bland annat fritidsfrågor och idrottsfrågor. Man fungerar som kommunens representant i relationen mellan kommun och idrottsförening. Det är vanligt att man slagit ihop kultur och fritidsförvaltningen och då ingår biblioteks- och kulturfrågor också i ansvarsområdet. Man har en allmän inriktning på främst barn- och ungdomsfrågor samt samordningsansvaret för det drog- och brottsförebyggande arbetet i kommunen (Internet 1, 12/5). Man ansvarar också för stöd till idrottsföreningar i form av bidrag och anläggningar (Internet 2, 12/5).

Som tidigare nämnts var de kriterier som jag använde mig av vid valet av föreningar följande: att de skulle vara aktiva inom fältet lagidrott, att de skulle ha ungdomsverksamhet, ha verksamhet för både dam och herr och endast en sportaktivitet.

De tre undersökta idrottsföreningarna är Lund – IBF VB 97, Landskrona – Landskrona Falcons och i Staffanstorps IK Stanstad. Åren för bildande: Stanstad 1993, Falcons 1999, och IBF VB 97 1994. De är genomgående innebandyföreningar vilket innebär att de bara har en sportverksamhet. Medlemsantalet var för vardera: IBF VB 97 ca 200, Falcons ca 400 och Stanstad

500. Jag kommer inte att gå igenom idrottsföreningarnas struktur då det kommer att ske i följande avsnitt.

2.3 Föreningsstöd och krav

Det som redogörs för här är en sammanställning av de gällande bidragsregler och normer som finns i de undersökta kommunerna (se bidragsregler i avsnittet referenser). Eftersom bidragen ibland har olika ”namn” men snarlika ”innehård” har detta inneburit att jag har tagit ut delar och ibland gjort grova indelningar av de rådande bidragen och kraven för bidragsberättigande till föreningarna. Informationen som delges här är information som jag delgivit av kommunerna i form av verksamhetssyften och bidragsregler samt vad som framkommit av materialet från intervjuerna. Jag har valt bort att gå in och diskutera hur stora beloppen är som delas ut av kommunerna, detta på grund av att jag anser det irrelevant i sammanhanget. Istället intresserar jag mig för syftet och kraven.

Det har framkommit i min undersökning att det finns två huvudbidrag som delas ut av kommunerna:

- Föreningsbidrag/aktivitetsbidrag. Detta bidrag är vad man skulle kunna kalla ”grundbidrag”. Bidraget kan sägas vara avsett att utgöra en grundtrygghet för föreningens verksamhet och skapa möjligheter för planering på längre sikt. Det utbetalas en gång om året och baseras då antalet aktiva medlemmar på sammankomsterna.
- Lokalbidrag. Detta bidrag är avsett för att underlätta föreningarnas förhyrning och/eller drift av lämpliga verksamhetslokaler och anläggningar för ungdomsverksamhet.

Man kan också i grova drag dela in kraven på att få klassificeras som en förening. Genom att föreningens organisation måste uppfylla dessa tre punkterna:

- Att de ska ha en ideell karaktär, ha en styrelse, demokratiska regler, vara lokalt förankrade och bedriva verksamhet inriktat på ungdomar.
- Öppen för alla, måste ha mellan 15-20 aktiva medlemmar i åldrarna 4-25 år.
- Vara ansluten till en riksorganisation som t.ex. Riksidrottsförbundet.

2.4 Villkor för föreningsbidrag samt en analys av de kommunala målen

I samtliga av mina studerade kommuner framkom det att snarlika premisser satts upp gällande tillvägagångssättet vid bidragsgivandets förlopp. Följande redovisning kan ses vara en norm gällande kraven för bidragen. Föreningar som ansöker om bidrag, skall en gång om året, skicka in verksamhetsberättelse,

ekonomisk redogörelse, revisionsberättelse och stadgar. Verksamhetsplan för det kommande året skall också sändas in. När detta kommer tjänstemännen tillhanda bereder man det och fattar ett beslut.

Det som uppmärksammades främst i min undersökning var den relativt dåliga insyn som kommunerna hade på hur pengarna fördelades i idrottsföreningarna samt den begränsade uppföljningen och utvärdering man hade gällande föreningens verksamhet. Vad som framkom under intervjuomgången var att den enda formen av kontroll man hade var de inskickade verksamhetsbeskrivningarna och den ekonomiska redogörelsen för föregående kalenderår. Insynen på hur idrottsföreningarna spenderade pengarna var begränsad, man visste inte hur det satsades på t.ex. pojk- och flickverksamhet eller elitverksamhet. Det var snarare ett antagande att allt gick rätt till. En passande beskrivning av bidragen var att de gavs på slentrianmässiga grunder. Detta var till stor del resultatet av små resurser som tilldelades tjänstemännen på förvaltningarna. Därför verkade det inte finnas några utvecklade system för uppföljning eller utvärdering av de bidragsstödda idrottsföreningarnas verksamhet. Trots denna begränsning av insyn var svaren konsekvent positiva från båda sidorna i relationen förening – tjänsteman där det från bådadera sidorna upplevdes som att de hade en nära och konsekvent relation.

Om man vänder blicken mot kommunerna, för att se hur effektivt målstyrningen fungerar, kan man göra detta genom att syna de uppsatta målen för kultur- och fritidsnämnden. Att göra en uppföljning innebär att man tittar på hur de uppsatta målen för nämnden och förvaltningen är uppnådda. Det i sin tur ställer krav på att de uppsatta målen är uttryckta på ett sätt som överhuvudtaget gör det möjligt att göra en uppföljning. Jag tänker nu göra en analys på Lunds fullmäktigemål. Jag låter här Lund illustrera hur målen ofta definieras. Jag hade lika gärna kunnat analysera någon av de andra kommunernas mål då de i sin karaktär var snarlika. Till min hjälp tar jag och använder mig av Lundkvists och Fahlströms krav på hur effektiva ”målbeskrivningar” skall formuleras (Lundkvist och Fahlström 1991:13-15). Lundkvist och Fahlström har fem krav men jag nöjer mig med de, enligt mig, mest grundläggande kraven.

Krav på målbeskrivning:

- Det första är entydighet: Beskrivningen skall inte kunna tolkas på mer än ett sätt.
- Den andra är tidsavgränsning: Man anger när resultatet ska vara uppnått.

Genom att testa hur de här kraven tillfredsställs kan man se vilka tendenser det finns av uppföljning av resultat- och målstyrning i kommunen. Om man läser ett av de uppsatta fullmäktigemålen för Lund 2005 går följande att utläsa:

”Kultur- och fritidsverksamheten skall utformas utifrån Lundabornas önskemål och behov”.

Det kan knappast påstås vara ett konkret och utvecklat mål och klarar således inte det första kravet på målbeskrivningen, entydighet. Men vad står det egentligen? Vilka är önskemålen? Vilka behov är det man talar om?

Att tala om behov och önskemål är i allra högsta grad subjektiva för att inte tala om föränderliga. En fråga man kan ställa sig är hur man tänker mäta om önskemålen och behoven är tillfredställda när de inte är definierade? Utan att precisera vad man avser med önskemål och vilka behov man talar om menar jag att man omöjligt kan ha ett framgångsrikt system för uppföljning av resultat.

Ett annat exempel finner man i nämndsmålen där det står:

”Arbeta för att förverkliga en näridrottsplats på Fågelskolan i samarbete med skola, park- och natur, stadsbyggnadskontoret och Fritid Lund.”

Inte heller här fyller man kraven för målbeskrivningen. Man definierar inte någon tid för när projektet skall vara färdigställt och klarar således inte kravet för tidsavgränsning. Detta ställda krav på tidsbegränsning kanske är det viktigaste när man skall kunna kontrollera effektiviteten för kultur- och fritidsförvaltningen i kommunerna.

Som jag nämnde tidigare fick Lund nu representera hur målbeskrivningarna såg ut för alla de undersökta kommunerna. Även om man kan ifrågasätta denna analys omfattning vågar jag mig ändå på att säga att indicierna tyder på att den vaga målbeskrivningen ger en ganska ineffektiv uppföljning. De ställda målen förlorar sin förmåga att vara just mål och blir vaga antydningar istället.

3 Komparativ analys

I föregående kapitel visades tydliga likheter mellan kommunernas policy gällande bidragsstödet. I detta kapitel kommer jag att presentera en mer strukturerad analys mellan de valda kommunernas syn på idrottsföreningarna. Jag har tänkt besvara min frågeställning som lyder: Vilket mervärde tror kommunerna att idrottsföreningarna kan tillföra samhället? Speglar idrottsföreningars värderingar samhällets? Vad gör idrottsföreningarna så starka i kommunen?

3.1 Den förväntade funktionen

Den allmänna uppfattningen om varför man skall ha idrottsföreningar i samhället är ganska generell och skiljer sig inte åt mellan de tre kommunerna: de ansågs vara en del i att bygga upp ett rikt och vitalt kommunalt liv som tillfredställer både dagens och framtidens invånare. Man kan säga att kommunerna försäkras om sin fortsatta överlevnad genom att få invånarna att trivas och stanna, så man hela tiden har en uppåtstigande befolkningskurva. Bakom denna föreställning finns det en övertygelse, snarare än en insikt, om vad ett rikt föreningsliv kan generera i kommunen. Policyn att uppnå dessa mål är lika – åtminstone av vad som framkom i intervjuerna.

Till att börja med såg alla kommuner det som ett samhälleligt ansvar att förse medborgarna med en rik fritidsmiljö. Man menade att kommunens roll var att ge alla möjligheten att utöva idrotter och starta idrottsföreningar, genom att gå in och hjälpa till där den enskilde inte hade förutsättningar att själva påverka, till exempel genom att bygga ishallar eller fotbollsplaner. Två gemensamma punkter återfanns i kommunernas roll, det handlade om att man skulle stimulera både medborgarna och föreningarna genom enkelhet och lättillgänglighet. Enkelhet kan sägas innebära, att man på ett enkelt och smidigt sätt skulle kunna starta upp en förening utan hindrande byråkratiska processer. Lättillgänglighet kan sägas vara att tjänstemännen och politikerna var nära tillhands för råd och hjälp. Genom klara direktiv och en nära kontakt med medborgarna och idrottsföreningarna skulle detta uppnås.

Under hela studien har man kunnat urskilja ett mönster i relationen mellan kommunerna och idrottsföreningarna. Vid en första anblick blir det lätt att dra slutsatsen att kommunerna har en dåligt utvecklad kontroll av hur idrottsföreningarna sköts. Konsekvent uppvisades i alla tre kommunerna en låg grad av kommunal intervention och hade vad man skulle kunna beskriva som en tillbakadragen ställning när det gällde hur idrottsföreningarna skötte sin verksamhet. Ett exempel på detta var ovissheten om hur de kommunala bidragen fördelades inom idrottsföreningarna. Istället gick det att finna de påtagliga kraven under idrottsföreningarnas skapande process, där det konkreta kravet var att forma

en demokratisk förening där styrelse, medlemsrösträtt, öppenhet och jämlikhet betonades. Man formade föreningarna ”efter sin egen demokratiska avbild”. Det var alltså inte frågan om i hur hög *grad* kommunernas intervention var, utan i vilken *form*. På detta sätt styr man medlemmarna att lära sig demokratiska spelreglerna i all föreningsverksamhet. Man kan alltså säga att den direkta styrningen är av en mindre betydelse, istället var det den indirekta styrningen som var viktig. Denna ”inskolning” i samhället blev mer påtaglig i intervjuerna med föreningarna.

Från idrottsföreningarnas sida såg man sig som en ”frizon” mellan staten – skolan och hemmiljön – familjen. Ungdomarna gick dit på eget bevåg och träffade likasinnade. Det är i denna miljö som ungdomar, speciellt barn, tar sina första demokratiska steg; man kan inte påverka skolgången, man kan inte heller påverka vilken familj man föds in i, men man kan välja vilken idrottsförening man väljer att delta i.

Alltså, genom att ställa det mest principiella kravet i det svenska samhället på idrottsföreningarna – demokrati – blir det en garanti för kommunen att miljön är rätt och därmed försäkras den demokratiska fostran.

Att sedan mina resultat från idrottsföreningarna indikerade att det var ett ganska begränsat intresse för att involvera sig i årsmötena och att medlemmar inte använde sin röst i valet av till exempel ordförande, menar jag bara att det ännu en gång speglar samhället där många väljer att avstå från att rösta på alltifrån riksdagsvalen till de kommunala. Demokratins tanke får väl sägas just vara att ge medborgarna möjligheten att delta, inte själva deltagandet i sig. Således torde detta också gälla för idrottsföreningarna.

För att göra en återknytning av min teoretiska ansats och den första kategorin ideologi, torde det inte vara några tvivel om att det är just de demokratiska värderingarna som värderas högst av kommunerna. Dessa förväntningar som ”demokratiska fostrare” gäller för alla föreningstyper.

Den relativa frihet som idrottsföreningarna hade får sägas vara anmärkningsvärt stor. Kan det verkligen sägas att demokrati alltid är synonymt med sunda värderingar? Man sades sig ha ”förhoppningar om att människor som bedriver ideell verksamhet också har rätt inställning (ordförande Gulli Mattsson, 6/5)”. Man kan, som tidigare sagts i denna uppsats, diskutera denna *tillit* utifrån Putnams teori om det sociala kapitalet.

Man får här istället göra en distinktion mellan demokratiska värderingar och värderingar riktade mot medlemmen. Jag menar, att i denna studie framgick det, att detta går till stor del att härleda till att idrottsföreningars natur kräver en viss form av värderingar direkt riktade till medlemmarna, deras verksamhet är till stor del direkt beroende av det. Dessa värderingar visades vara allt annat än enkla att förhålla sig till. Detta kommer nu att diskuteras i kommande avsnitt.

3.2 Föreningars värderingar

Ett genomgående tema i hur man från idrottsföreningarna beskriver sina nuvarande ambitioner med föreningsbidragen är att satsa dem direkt på

ungdomsverksamheten. Man såg sig själva som en uppsamlingsplats för ungdomar, detta uttrycktes i olika former; till skillnad från IBF VB 97 och IK Stanstad som menade sig ge ungdomarna en ”meningsfull fritidssysselsättning” lade Falcons betoningen på ”en mötesplats för umgänge”. I grund och botten handlar det om samma gemensamma innehåll som man erbjuder ungdomarna, en miljö för mognadsprocessen. Till en stor del kan man säga att verksamheternas existens hänger på att bevara så många medlemmar som möjligt och så högt upp i åldrarna som möjligt. Man såg långsiktigt på medlemmarna. Det var inte enbart för att få föreningsstödet utan det handlade lika mycket om att få in ny frivillig arbetskraft som till exempel nya ledare. Ofta inträder man i föreningen redan i 8-10 årsålder och förhoppningarna är att man stannar kvar ända upp till 18-årsåldern. Vid denna ålder delades vägarna. Vissa gick in i A-laget och i vissa fall B-laget medan andra antingen slutade eller blev tränare. Under denna resas gång var förhoppningarna i föreningarna att man tagit upp de rådande värderingarna, som solidaritet och fair-play, och de som blev ledare fick föra över dessa ideal till kommande generation. Därför menar jag att det är i idrottsföreningarnas intresse att stå för vissa ”sunda värderingar” för att ha kvar medlemmarna.

Dock får man tala om de idrottsliga värderingarna som paradoxala. Solidaritet kan lätt förvandlas till raka motsatsen. Strävan att uppnå resultat i tävlingar leder oundvikligt till toppning. Då man låter vissa spelare spela mer än andra på grund av att de är bättre. I två av de undersökta föreningarna förekom det toppning. Man talade gemensamt om att det var oundvikligt. Man talade om en stegvis upptrappning, där man märkte av det mest efter 15-årsålder. Samtliga av kommunerna var medvetna om förekomsten av detta och man hade tagit vissa initiativ genom att tala med föreningarna för att uppmärksamma detta. Men man var i princip maktlösa. Frågan är om konsekvenserna av detta blir en motsatt effekt av kommunernas ursprungliga avsikt med stödet, utslagning av icke högpresterande låter föga som någon demokratisk fostran och plötsligt är medlemmen inte längre med i föreningen på samma villkor.

I intervjuerna med kommunerna framkom det att den ”lilla föreningen” var något av ett föreningsideal. Man menade att de större idrottsföreningarna ofta fick en företagsliknande karaktär, med en stor administrativ del. Detta menade man gjorde det svårare för medlemmen att påverka. Men i den lilla föreningen uppfattades det som mer nära och lättare att kunna påverka, man talade om en mer ”familjär” miljö. Kommunerna förespråkade mångfalden före de stora föreningar som kanske hade klarat sig med mindre bidrag.

En annan företeelse värd att uppmärksamma var att de kommunala bidragen inte beskrevs som en nödvändig förutsättning för föreningarnas fortsatta existens. Inte för att någon av de nämnda idrottsföreningarna talade om det kommunala stödet som en marginell företeelse eller som om det var av mindre betydelse, men faktum var att det stod för ca 10 % i Falcons och IK Stanstad budget och i IBF VB 97 menade man att det i princip gick tillbaka till kommunen via lokalkostnaderna. Värt att notera var att samtliga menade att som en följd, om bidraget togs bort, hade de varit tvungna att höja medlemsavgiften väsentligt. Men deras fortsatta överlevnad trycktes inte vara hotad. Istället handlade det till stor del för idrottsföreningarna om att man fick en bekräftelse som samhällsnyttiga och bidragen kunde nästan beskrivas ha ett ”symboliskt värde”.

Utöver de vanliga bidragen kunde idrottsföreningarna också på andra sätt få extra bidrag om de gjorde vissa saker utöver de vanliga områdena för sina aktiviteter. Ofta handlade det om mindre saker som kommunerna av olika anledningar ansåg att idrottsföreningarna var bättre lämpade att sköta. Ett exempel på detta var att man i Lund och Landskrona fört över vissa bitar av ansvaret på föreningarna gällande skötsel av idrottshallarna. Man kallade detta för ”nyckelansvar”. Innebörden var att föreningarna hade mycket begränsade ansvarsområden, till exempel skötte man viss städning av idrottshallarna och man skötte låsningen. Detta menade kommunerna var positivt, inte så mycket på grund av att man underlättade för sig själv utan för att man gav idrottsföreningarna mer ansvar. Detta trodde man kunde göra att föreningarna var mer försiktiga och uppmärksamma i hallarna. Men man kunde också få bidrag genom att, som till exempel som i Staffanstorps kommun som hade infört ett program (2004) där man ger mer pengar till föreningar som aktivt jobbar mot drog- och attitydproblem. Alltså kommunen belönade och uppmuntrade föreningar som hade vissa beteenden som de ansåg som sunda till exempel en drogfri miljö där man inte fick röka.

Denna undersökning har i många avseenden visat att föreningarna respektive kommunerna har haft en samsyn på hur verksamheten skall se ut. Om man tar den nuvarande aktuella diskussionen om vem som skall sköta idrottshallarna finner man vissa skillnader. Medan man i Lund och Landskrona menade att det fanns för många föreningar i hallarna för att de skulle kunna ha gemensamt ansvar för skötseln, menade man också att föreningarna skulle behöva förlita sig på det frivilliga arbetet ännu mer än idag. I Staffanstorp var det mer positiva tongångar och man menade att det var på den politiska dagordningen att styra i sådan riktning. I hänseende till föreningarna var rollerna ombytta. I både IK Stanstad och Falcons såg man det som en positiv utveckling att få mer ansvar. Man menade att på så sätt kunde man kontrollera sin miljö samtidigt som det var en extra inkomstkälla. IBF VB 97 menade att man redan som det var hade det svårt att finna frivillig arbetskraft och därmed att det var bra som det var.

3.3 Kommunens syn på värdet av idrott

Lund, Landskrona och Staffanstorp formulerade varierande svar på frågan om vad de trodde att kommunen tjänade på att satsa just på idrottsföreningar.

I Lund talades det om att idrotten ur ett marknadsföringsperspektiv var av mindre betydelse. Man ansåg att det inte fanns någon ”elitverksamhet som drog några större åskådarmassor (ordförande Claes Göran Jönsson, 3/5-05)” och därför trodde man inte på det som en marknadsföringskraft. Man trodde mer på att idrottsföreningarna snarare stärkte den lokala identiteten genom att folk gjorde något tillsammans. Däremot var det inget tvivel om att idrotten hade en privilegierad ställning. Detta visade sig inte minst genom att man för något år sedan helt tog bort enheten ”förening och fritid” och tjänsten föreningskonsulent och istället skapade en ny enhet ”idrott” och tillsatte en idrottschef. På så sätt markerades starkt vilken typ av förening man satsade på.

I Landskrona däremot var det inga tvivel om att idrotten hade ett marknadsvärde för kommunen. Man beskrev sig som en idrottsturiststad där idrotten var deras största varumärke inte minst genom Landskrona Bois. Man talade om att ”går det bra för Bois, går det bra för Lanskrona (föreningskonsulent Jonas Nilsson, 2/5-05)”.

I Staffanstorp fanns tron att man genom idrotten kunde minska brottsligheten. Man talade om en organiserad fritid med vuxnas närvaro kunde hålla ordning på ungdomarna. Man hade ett snarlikt argument som Lund att man inte hade någon förening som var anmärkningsvärt framgångsrik och som på så sätt skulle kunna vara av marknadsvärde.

Alltså skilde sig kommunerna åt i avseendena marknadsföring och idrott som extra gynnad föreningsaktivitet;

- I termer av kommunal marknadsföring, betonades detta bara i Landskrona. I Lund och Staffanstorp anser sig kommunerna inte ha tillräckligt framgångsrika föreningar som rimligen kan göra något för marknadsföringen.
- I termer av kommunalt åtagande för att just prioritera idrotten, lyftes denna aspekt fram i Lund och Landskrona. Där fanns en ambition att prioritera idrotten medan Staffanstorp inte påvisade några tydligare tecken.

Landskrona var alltså den kommun som prioriterade idrotten högst. Även om kommunerna i termer av marknadsvärde främst syftade på elitverksamheten menar jag att detta indirekt påverkar ungdomsverksamheten i respektive förening, då elitföreningar oftast har ungdomsverksamhet.

Om man såg på vad idrottsföreningarna själva trodde sig kunna bidra med i kommunen var det bland annat marknadsföring i en mindre skala, enligt IK Stanstad och Falcons. Men det man betonade i alla tre föreningar var att man stärkte den loka identiteten. Man menade att när de reste i väg för att spela en match blev det en ”vi mot dem känsla (Kontaktperson Petri Manu, 6/5-05)” och spelarna kände en stolthet att representera både föreningen och kommunen. Därmed menade man att man stärkte den lokala identiteten.

Att förklara varför idrottens ställning är så pass stark är inte helt lätt. Utifrån mina intervjuer, som får sägas vara ganska begränsade, kan man dock urskilja några generella punkter som framkom som jag menar kunde bidra till dess fördelaktiga ställning.

Den första handlade om att det finns en tradition i samhället att bygga idrottshallar i nya stadsdelar. Detta eftersom skolan som ofta byggs i närheten har idrotten som ett obligatoriskt skolämne och det kräver således hallar. I Lund verkar man aktivt för att hallar skall ha handbollsmått vilket gör det enklare för idrottsföreningar att hitta lämpligare hallar, vilket också är en fördel mot andra föreningar.

Ofta när dessa idrottshallar byggs kommer Riksidrottsförbundet med i bilden. Kommunerna vänder sig till dem när man behöver hjälp. Antingen tog man direkt kontakt med Riksidrottsförbundet eller genom deras lokala organ Skånes idrottsförbund för specialistråd kring idrottsfrågor som hallar eller till exempel om man vill kolla upp en förening. Oftast är det tjänstemännen som har den mesta kontakten med Riksidrottsförbundet. Alla de undersökta idrottsföreningarna var

med i Riksidrottsförbundet. I intervjuerna svarade samtliga idrottsföreningarna att de nästan hade en obefintlig direktkontakt med RF eller Skånes idrottsförbund.

En sista sammanfattande punkt om varför föreningarna verkade ha en framstående ställning, var förväntningarna. I varje kommun talade man om att det fanns stora allmänna förväntningar om att det skulle finnas idrottsföreningar, inte minst fotbolls-, handbolls- och innebandyföreningar i kommunen. Kommunens invånare, menade man, nästan krävde och såg det som en självklarhet, att barnen inte skulle behöva åka till en annan kommun för att utöva sin idrott. På senare år talade man om att det uppstått ett större krav på närhet till idrottsanläggningar då även folkhälsobilden har kommit att uppta en allt mer betydande del.

4 Slutdiskussion

I detta avslutande kapitel tänker jag göra en reflektion av det framkomna resultatet av den komparativa analysen. Genom att använda mig av Bergs fyra kategorier ideologi, storlek, folkrörelsekaraktären samt användningen som ett ”politiskt instrument”, skall jag göra ett försök att förklara hur idrottsföreningarna vinner sin legitimitet och därmed besvara den övergripande ställda problemformuleringen: Varför ger kommunerna bidrag till idrottsföreningar?

I början av denna uppsats argumenterades det för att det fanns en tro på att föreningar är en av kärnorna till demokratins grundval i samhället. Om samhället inte har kapaciteten att fostra medborgarna till engagemang, reproducering av vissa värden och assimilering in i ett politiskt system, kan inte demokratin fortsätta att utvecklas och på sikt överleva. Saknar kommunerna förmågan att påverka föreningarnas inre struktur kan man inte behålla denna nödvändiga fostran.

Dessa egenskaper kommer inte automatiskt utan måste överföras i en konstruerad miljö. Genom skapandet av denna avbild, av de rådande demokratiska principerna i samhället, finns det en övertygelse i kommunerna att man skall uppnå detta. Detta gör man genom de ställda kraven vid skapandet av idrottsföreningarna. Det finns två dimensioner på värderingar som måste uppmärksammas – den ena berör medlemmen i den demokratiska strukturen i föreningen och den andre hur medlemmarna blir behandlade utifrån samma förutsättningar.

Den första dimensionen, beskrivs bäst utifrån hur Demokratiutredningen uttrycker det ”Tre ingredienser är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle. Demokratin behöver goda institutioner, goda ledare och goda medborgare (Demokratiutredningen 1998:9)”. Jag skulle argumentera för att det är just dessa ”goda medborgaren” som är precis vad kommunerna vill primärt åstadkomma med bidragen till idrottsföreningarna.

Vidare skulle jag argumentera för den andre dimensionen att man inte gör någon skillnad mellan föreningars inre karaktär. Idrottsföreningarnas karaktär är långt mer komplex då solidaritet och laganda har en baksida i form av toppning och utanförskap än till exempel en annan föreningskaraktär.

En första slutsats att dra från denna komparativa studie är att kommunerna har en övertygelse om att idrottsföreningarna har en demokratiskt fostrande roll. Detta går att återknyta till min teoretiska ansats då Berg menar att just idrottsföreningars ideologi ger dem dess sociala och politiska legitimitet. I och med att kommunerna har tydligt ställda krav på att idrottsföreningarna ska ha en demokratisk organisation, ser man dem som samhällsnyttiga genom att vara en del i den inskolning av demokratins principer som behövs för kommunerna och i samhället i stort.

I studien verkade det i sig inte finnas någon form av tro från kommunerna att just idrottsföreningar skulle fungera som särskilt goda fostrare och att de skulle ha

bättre värderingar än vad andra föreningstyper hade. Därför blir det intressant att kolla vilka olika påverkande faktorer som bidrog till idrottens särställning. Det går inte att bortse från att kommunernas olika förutsättningar spelade en stor roll. I den inledande delen av uppsatsen delade jag in de valda kommunerna i tre bilder; den positiva, den negativa och den osynliga. Under denna studies gång visade sig att dessa stämde väl in på hur kommunerna själva definierade kommunen och idrotten.

I Lund talades det om att man hade en stor bredd bland idrottsföreningarna men saknade någon elitverksamhet som drog storpublik.

I samtalen med Landskrona sa man själva "[...] i Landskrona är det mycket kriminalitet och bråk [...] går det bra för Bois så syns det istället i massmedian och blir positiv reklam [...] (föreningskonsulent Jonas Nilsson, 2/5- 05)". Man kallade sig också för en idrottsturiststad.

Staffanstorp liknade mer Lund med betoning på att ha idrotten som en fritidssysselsättning.

I jämförelsen måste man alltså räkna in att i Landskrona kommun finns det ett uttalat syfte med idrotten på ett annat sätt än Lund och Staffanstorp.

Det verkade inte, i intervjuerna med politikerna och tjänstemännen, finnas någon polarisering mellan politikerna inom kommunerna. Visionen om bidragen i stort var densamma, demokratisk fostran, däremot var det en skillnad om man såg till hur man ville att skötseln av hallarna skulle se ut. Vänstern ställde sig mer skeptiska och högern mer positiva.

Att försöka ge en rimlig förklaring på varför idrotten har en stark förankring i kommunerna är som tidigare nämnts väldigt omfattande. Enligt vad jag har kommit underfund med under studien handlar det om en direkt politisk koppling. Det finns två punkter som borde vara av betydelse.

Det första handlar om att idrottsföreningar är kopplade till en större organisation, Riksidrottsförbundet, vilket gällde samtliga av de undersökta föreningarna. Detta har i sig gjort att idrottsrörelsen, och då idrottsföreningarna, är en folkrörelse. Att bara vara med i en folkrörelse menar jag ger en styrka för idrottsföreningarna eller för att uttrycka det med Wijkströms välbeskrivande ord, då han menar att bara ordet är av ett "för-givet-taget positivt (Wijkström m.fl. 2004:40)".

Att bara vara med i denna folkrörelse ger idrottsrörelsen styrka. Men det som framkom i intervjuerna med kommunerna var att man använde sig av RF vid byggandet av till exempel hallar då man ofta fick råd och tips från dem eller Skånes idrottsförbund. Det var dit man vände sig för expertråd etc. Just denna organisations karaktär utnyttjar kommunen i dubbel bemärkelse. Först, som vi såg tidigare, som demokratiska fostrare och sedan som en "hel organisation" för expertråd.

Den andra punkten är idrottens storlek. Detta var kanske den mest påfallande styrkan som idrottsföreningarna skulle kunna ha. Inte minst i samtalen med tjänstemännen tydliggjordes detta. Man menade att det de trodde gjorde att politikerna gav idrotten en så pass stor plats handlade om bland annat idrottens storlek i medlemsantal. Man menade att i varje kommun fanns det förväntningar om att det skulle finnas idrottsföreningar inte minst fotbolls-, handbolls- och innebandyföreningar. Om det är en prioritering av opinionsmässigt viktiga verksamheter låter jag vara osagt. Några konkreta belägg för att det skulle vara

opportunism kan jag inte lägga fram, dock verkade det finnas indikationer på detta.

För att summera en andra slutsats, kan vi se två punkter som Berg tar upp som legitimerande för idrotten, dess folkrörelsekaraktär och dess storlek, vilka även verkar gälla i de undersökta kommunerna. Till skillnad från den första slutsatsen, där jag fick tydliga indikationer från alla tre kommunerna, skulle jag inte i detta fall våga dra förhastade slutsatser. Detta grundar sig mycket på att det inte gått att dra några konkreta slutsatser från politikernas svar, utan det har varit tjänstemännen som mer konkret spekulerat i om hur de uppfattar varför politikerna fattat besluten i förhållande till medlemsantalet. I relationen mellan kommun och RF vågar jag mer säkert säga att det är ett av de nämnda skälen som påverkar kommunen.

Som en tredje och sista slutsats i denna slutplädering, tänker jag diskutera den sista av Bergs kategorier, att använda sig av idrotten som ett politiskt instrument. I intervjuerna med politikerna och tjänstemännen visade det sig att många av målen och förväntningarna ofta var av en indirekt karaktär. Om man ville uppnå ett politiskt mål stiftades ofta en ”morot” för att stimulera idrottsföreningarna. Detta kunde arta sig på många olika sätt, ett tydligt exempel stod Staffanstorp kommun för där man hade infört ett program (2004) där man ger mer pengar till föreningar som aktivt jobbar mot drog- och attitydproblem. Detta som låg utöver det direkta föreningsbidraget är ett attraktivt tillskott till föreningarnas kassa. Detta kan kopplas till kategorin att fungera som ett politiskt instrument, då politikerna styr idrottsföreningarna genom att uppnå vissa specifika mål. I detta fall handlade om att kommunen främst ville förminska rökningen och höja folkhälsan.

Denna uppsats har visat att anledningen till att idrottsföreningarna får bidrag är att de vunnit sin legitimitet hos kommunerna. Den främsta orsaken verkar vara att man uppfattas av kommunerna som en viktig del i den demokratiska fostran genom förmedlare av ideologiska värderingar.

4.1 Förslag till vidare forskning

Under denna studies gång har jag stött på många intressanta områdena värda att titta närmare på. Dessa områden gäller koncentrerad forskning på föreningen samt relationen kommun – förening.

Till att börja med skulle man, tillskillnad från vad jag har gjort, kunnat gå mer in på hur omfattande bidragen är till föreningarna. Om man till exempel jämför vissa föreningarnas möjligheter i samma kommun. Till exempel har en idrottsförening och en studiecirkel samma möjligheter i form av stöd etc.?

En annan intressant forskning skulle vara att lägga större vikt än vad jag har gjort på föreningarna. Till exempel hur idrottsföreningar fördelar stödet. Ur ett genus - feministiskt perspektiv hade det kunnat vara intressant att undersöka om hur medlemmarna i föreningen har samma förutsättningar, hur fördelas de kommunala bidragen mellan flickor pojkar? Har man samma möjligheter till träningstider?

I denna uppsats har jag valt att inte uppmärksamma New Public Management. Att lägga in den faktorn i en studie hade varit mycket intressant att

uppmärksamma. Hur har detta påverkat idrottsföreningarna i kommunen, har kraven har förändrats?

Referenser

- Arfwedson, Gerhard – Ödman, Per-Johan. 1998. *Intervjumetoder och Intervjutolkning. En dialog kring ett kvalitativt alternativ i lärarutbildning och skolforskning*. Stockholm: HLS Förlag.
- Berg, Per Olof – Eggertz, Malin – Gröön, Bernt – Hellström, Caroline, Jacobson, Åke – Olsson, Lars-Christer. 1993. *Strategisk profilering och positionering av svensk idrott - ett resursperspektiv*. Strategigruppens rapport till RS den 15/9 1993
- Berg, Per Olof – Jonsson, Christer. 1991. *Strategisk ledning på politiska marknader. Opinionsbildning och intern förankring i förvaltningar och folkrörelseorganisationer*. Lund: Studentlitteratur.
- Coleman, James S. 1990. *Foundations of Social Theory*. Cambridge, Massachusetts, and London, England: The Belknap Press of Harvard University Press.
- Denk, Thomas. 2002. *Komparativ metod – förståelse genom jämförelser*. Lund: Studentlitteratur
- Engström, Lars-Magnus 1988. *Idrotten lär. Pedagogiska perspektiv på barn- och ungdomsidrott*. Stockholm: Sveriges Utbildningsradio AB
- Gundelach, Peter – Torpe, Lars. 1997. "Social reflexivity, democracy and new types of citizen involvement in Denmark". S. 47-64. van Deth, Jan W (red), i *Private Groups and Public Life. Social participation, voluntary associations and political involvement in representative democracies*. London and New York: Routledge.
- Hague, Rod – Harrop, Martin. 2001. *Comparative Government and Politics. An Introduction*. Fifth edition 2001, ISBN 0-333-92972-1 paperback
- Johansson, Staffan. 2003. "Independent Movement or Government Subcontractor? – Strategic Responses of Voluntary Organizations to Institutional Processes". i *Financial Accountability and Management*, 19(3), August 2003.
- Lundkvist, Anders – Fahlström, Christer. 1991. *Effektiva fritidssektorn? – målstyrning och uppföljning I den kommunala fritidsektorn*. Svenska kommunförbundets förlag.
- Lundström, Tommy – Svedberg, Lars. 2003. "The Voluntary Sector in a Social Democratic Welfare State- The Case of Sweden". i *Cambridge University Press* 2003, 217-238.
- Petersson, Olof – Hermansson, Jörgen – Micheletti, Michele – Teorell, Jan – Westholm, Anders. 1998. *Demokrati och medborgarskap*. Demokratirådets rapport. Stockholm: Författarna och SNS Förlag.
- Putnam D, Robert. 1996. *Den fungerande demokratin. Medborgarandans rötter i Italien*. Stockholm: SNS Förlag

- Regeringskansliet inrikesdepartementet. 1997. *Resultatstyrning av Föreningsbidrag*. Stockholm: Regeringskansliets offsetscentral. ISBN 91-38-20586-6
- Rothstein, Bo – Esaiasson, Peter - Hermansson, Jörgen - Micheletti, Michele - Petersson, Olof. 1995. ”*Demokrati som dialog*”. Demokratirådets rapport. Stockholm: Författarna och SNS Förlag.
- Svenska kommunförbundet. 2003. *Vem tar hand om kultur och fritid I Sveriges kommuner?* Produktion: Ordförandet
- Wijkström, Filip, 1998. ”The Swedish Nonprofit Sector in International Comparison”. i *Different Faces of Civil Society*. Distributed by EFI, Stockholm School of Economics.
- Wijkström, Filip – Einarsson, Stefan – Larsson, Ola. 2004. *Staten och det civila samhället. Idétraditioner och tankemodeller i den statliga bidragsgivningen till ideella organisationer*. Stockholm: Socialstyrelsen
- Internet1: 12/5-05, <http://www.lund.se/templates/Page.aspx?id=429>
- Internet2: 12/5-05, <http://www.staffanstorp.se/html/kultur/kultur02.pdf>

Intervjuer

Kommunens nämnd:

- Lund – Kultur och fritidsnämnden, Ordförande Claes Göran Jönsson (S) 3/5-05
- Landskrona – Fritid- och turistnämnden, Ordförande Gulli Mattsson (S) 6/5-05
- Staffanstorp – Kultur- och fritidsnämnden, Ordförande Johannes Mattisson (FP) 6/5-05

Förvaltningen:

- Lund – Kultur- och fritidsförvaltningen, Bidragsansvarig Holger Andersson 4/5-05
- Landskrona – Fritids- och turistförvaltningen, Föreningskonsulent Jonas Nilsson 2/5-05
- Staffanstorp – Kultur- och fritidsförvaltningen, Kultur och fritidschef Sven Åke Leinerud 3/5-05

Föreningsrepresentanter:

- Lund – IBF VB 97 – Kontaktperson, Nicklas Friberg 4/5-05
- Landskrona – Falcons – Kontaktperson, Petri Manu 6/5-05
- Staffanstorp – IK Stanstad – Kassör, Henrik Olsson 2/5-05

Utdrag ur bidragsregler

Landskrona kommun – Allmänna bestämmelser

Lunds kommun – senaste revidering 16/10-02. Bidrag Ungdomsföreningar. Regler för bidrag till organisationer som bedriver ungdoms-verksamhet i Lunds kommun.

Staffanstorp kommun – Bidragsnormer.

Verksamhetsmål

Lund kommun Kultur- och Fritid, Mål 2005

Bilaga 1

Frågor till kommunpolitiker och förvaltningar

1. Vad är din titel, funktion och ansvarsområde samt hur länge har du innehaft posten?
2. Har det skett någon förändring i er relation till idrottsföreningarna sedan senaste regimskiftet alternativt sedan förra mandatperioden? Har t.ex. bidragens storlek förändrats eller ställs det annorlunda krav?
3. Anser du att dina kolleger från de andra partierna eller kolleger av andra könet, har samma vision gällande bidragens funktion som ni eller skiljer bidragstanken markant?
4. Vad tycker du bäst berättigar bidragen till idrottsföreningar? Att de har värderingar som stämmer in med resten av samhället eller deras storlek i form av medlemsantalet.
5. Varför ger ni bidrag, vilka förväntningar har ni på idrottsföreningarna?
6. Vilken förväntad samhällsnytta anser du att bidragens primära mål till idrottsföreningar är och vilket rankar du som viktigast:
 - Förbättrad folkhälsa
 - Meningsfull fritidssysselsättning
 - En mötesplats för umgänge
 - Annat
7. På vilket sätt kan ni nå ut med era politiska mål genom idrottsföreningarna och vilka politiska mål kan det vara?
8. Ur ett lokalt perspektiv, vilken funktion tror du främst bidragen kan leda till:
 - Stärka den lokala identiteten
 - Marknadsföra kommunen
 - Minskad brottslighet
9. Vilken ”fostran” tror du att individen som aktiv medlem i en idrottsförening tar med sig ut i det civila livet:
 - Mer ansvarskänsla
 - Samarbetsvilja
 - Bättre självkänsla
 - Mer målmedvetenhet
 - Annat
10. Hur tror ni att denna ”fostran” artar sig i det politiska livet och vilken rankar du som viktigast:
 - Mer engagerad i de lokala frågorna
 - Ökad röstbenägenhet
 - Mer tankar på allmänviljan
 - Annat
11. Hur ser er kontakt ut med riks-idrottsförbundet?
12. Hur ser er relation till idrottsföreningarna ut, borde den utvecklas mer?
13. Vilka konkreta krav finns det på idrottsföreningar som skall ha bidrag?
14. Vilken form av uppföljning har ni gällande verksamhetsmål och –syfte för föreningarna?
15. Hur definieras en lyckad satsning på idrottsföreningarna?
16. Vilken insyn har ni på hur idrottsföreningarna använder sig av pengarna?
17. Hur ser du på toppning i föreningar som får bidrag?
18. Vilka utvecklingstendenser kan man urskilja på bidragen? Blir det t.ex. mer mål- och resultatstyrning av bidragen?

19. Skulle ni vilja se en utveckling där föreningarna får ta ett större ansvar för t.ex. skötsel av idrottsanläggningar och hallar?
20. Borde det vara ett ideal för kommunerna och föreningarna om man kunde klara sig utan bidragen, även om många småföreningar skulle slås ut eller gå ihop?
21. Om ni fick bestämma, skulle det vara samhällets ansvar att förse medborgarna med fritids aktiviteter eller borde det vara en ren privat angelägenhet?
22. Vad menar du gör en idrottsförening demokratisk?

Bilaga 2

Frågor till föreningarna

1. Vad är din titel, funktion och ansvarsområde samt hur länge har du innehaft posten?
2. Har det skett någon förändring i er relation till kommunerna sedan förra regimskiftet alternativt sedan förra mandatperioden? Har t.ex. bidragens storlek förändrats eller annorlunda krav?
3. Varför tror ni att ni får bidrag, vilka förväntningar tror du att kommunerna har på er?
4. Vilken förväntad samhällsnyttig funktion anser du att idrotten kan bidra med:
 - Förbättrad folkhälsa
 - Meningsfull fritidssysselsättning
 - En mötesplats för umgänge
 - Annat
5. Ur ett lokalt perspektiv, vilken funktion tror du främst att ni bidrar till:
 - Stärka den lokala identiteten
 - Marknadsföra kommunen
 - Minskad brottslighet
6. Hur tror ni medlemmarna fostras i föreningarna med tanke på de kommunala samhällsprocesserna:
 - Mer engagerad i de lokala frågorna
 - Ökad röstbenägenhet
 - Mer tankar på allmänviljan
 - Annat
7. Vad tror du är viktigaste för er förenings överlevnad att ni :
 - Får kommunala bidrag
 - Det egna frivilliga arbetet
 - Eller privatfinansieringar
8. Hade ni kunnat överleva utan kommunens bidrag?
9. Är ni med i riksidrottsförbundet?
10. Vilka krav finns det på er idrottsförening för att få bidrag?
11. Hur ser er relation ut till kommunen, borde den utvecklas mer?
12. Vilken uppföljning gör kommunen på er gällande att ni följer verksamhetsmål och – syfte?
13. Vilken insyn har kommunen på hur ni använder er av pengarna?
14. Vilka utvecklingstendenser kan man urskilja på bidragen? Blir det t.ex. mer mål- och resultatstyrning av bidragen?
15. Hur ser ni på medlemmens roll i föreningen?
16. Förekommer det såkallad toppning i er förening?
17. Vad anser du är er idrottsförenings viktigaste värderingar för att skapa trovärdighet i kommunen?
18. Skulle ni vilja se en utveckling där föreningarna får ta ett större ansvar för t.ex. skötsel av idrottsanläggningar och hallar?
19. Borde det vara ett ideal för kommunerna och föreningarna om man kunde klara sig utan bidragen, även om många småföreningar skulle slås ut eller gå ihop?
20. Om ni fick bestämma skulle fritid vara samhällets ansvar att förse medborgarna med eller borde det vara en ren privat angelägenhet?
21. Vad menar du gör er demokratiska?